

DANKÓ JÓZSEF.

A magyar bibliografiának halottja van, Dankó József, a kiváló könyvbarát, ez évi január hó 14-én Pozsonyban váratlanul elhunyt. Alig egy éve mult, hogy e folyóirat hasábjain örömmel üdvözlöttük a tudós főpap munkásságának egyik legmaradandóbb becsü művét a Hymnariumot, s ma már korai halála felett sajnálkozunk. Akkor azon óhajunknak adtunk kifejezést, bár követné ezt a publikációt legközelebb egy másik, a magyar egyházi szertartás történetéé, Dankó tudásával, ismereteivel, pontosságával egybeállítva: és most, midőn e néhány sort az ő emlékének szenteljük, nemcsak e kívánságunk teljesülhetését látjuk — legalább jó időre, — megsemmisülve, hanem egyébként is érezzük, hogy az ő halála mily nagy veszteség a magyar bibliografiára nézve. Egyik lelelkesebb munkása, legalaposabb tudású művelője húnyt el benne oly korban, a mikor még számos hasznos szolgálatot tehetett volna irodalmunknak.

Aki először találkozott Dankóval, különöznek gondolhatta őt. A magas, csontos alak, ingó járásával, majdnem vállaira omló hosszú hajával, izgékony természetre valló gesztusaival és erősen moduláló hangjársásával sokban elütött attól, amit az ő állásabeli emberek megjelenésében és modorában megszoktunk. Emlékszem rá, mikor 1884-ben először voltam nála, hogy valami szemináriumi ünnepélyre meghívjam, bizonyos elfogódottsággal állottam meg előtte. De mily hamar elmúlt ez, amint az irodalom szóba jött! Néhány pillanat alatt belemelegedett, a szó csak úgy áradt ajkairól s megmutogatva könyveit, gyűjteményeit, egész előadást tartott a bibliografia fontosságáról. Igen a bibliografia — mondotta — ez a tudományok koronája!

Nem hittem el neki, és ma még kevésbé hiszem, de ez nem akadályozott abban, hogy őszinte csodálattal adózzam lelkesedésének, amelylyel kedvencz tárgya iránt viseltetett. Hisz utóvégre is nem az a fődolog, hogy mivel foglalkozunk, hogy mit választunk ki magunknak működési terül; hanem, hogy mennyiben teszünk eleget ott, a hova munkásokul szegődtünk, és hogyan valósítjuk meg azt a czélt, amelyet magunk elé tűztünk. Már pedig Dankónak az emlékezete mint olyané fog fennmaradni irodalmunkban, aki tehetségével, szor-

galmával becsessé is tudta tenni azt, amit létesített. Igaz, hogy életének java munkásságát, szellemének legteljesebb erejét erre szentelte.

Dankó 1829 január 26-án született Pozsonyban, hol gymnasiumi tanulmányait is végezte. 1843-ban az esztergomi főegyház-megyei papnövendékek közé lépett s a filozófiát és theológiát 1844—47-ig Nagy-Szombatban, majd 1847-től Bécsben az egyetemen hallgatta, 1852 január 27-én áldozárrá szentelik és újból Bécsbe megy a Szt. Ágostonról nevezett felsőbb hittudományi intézetbe, hol 1854-ben tudori oklevelet nyer. Még ez évben tanulmányi felügyelővé neveztetett a Pazmaneumban, ahol kivált szentirási tudományokkal foglalkozott, amiből 1856-ban a bécsi egyetemen helyettes, a rákövetkező évben pedig rendes tanár lett. Szünideit rendszeren külföldön töltötte; felkereste Németország és Svájc nevezetesebb városait, Belgiumot, Hollandiát. 1863-ban már mint tanulmányi felügyelő az Augusztineumban, hosszabb időt töltött Velenczében, 1867-ben pedig Rómában. Egy évvel később az esztergomi káptalan tagjává és papnevelői kormányzóvá neveztetett ki, hol egyuttal az exegetikát adta elő. 1874-ben betegeskedése miatt lemondott tanári állásáról s majd tiz éven át Olaszország enyhe éghajlatát kereste fel a téli hónapok alatt. Kivált ettől az időtől fogva fordított nagy gondot könyvtárának és gyűjteményeinek gyarapítására, és foglalkozott a Dante-irodalommal, még inkább pedig az olasz műtörténelem tanulmányozásával. Közben-közben megfordult többször Párisban, Berlinben, Észak-Németországban ugyancsak műtörténelmi tanulmányok céljából. 1881-ben a M. Tud. Akadémia lev. tagjává választotta, 1889-ben a pozsonyi nagyprépostságot nyerte el, egy év múlva pedig cz. prisztinai püspök lett. E méltóságában érte őt a hirtelen halál, 1895 január 14-én.

Irodalmi foglalkozásának kezdete bécsi tanárkodásának idejére esik. Több kisebb-nagyobb theologiai munka jelent meg tőle rövid időközökben latin nyelven, oly klasszicitással írva, hogy nem csak nálunk, hanem külföldön is általános feltűnést kelt. Később inkább egyház- és műtörténelmi, bibliografiai munkákat írt és számtalan cikke, értekezése jelent meg a hazai és külföldi szakfolyóiratok hasábjain. Egyikévé lett azon magyar tudósoknak, akiknek nevét a külföld is nagyon előnyösen ismeri.

Midőn mint nagyprépost Pozsonyba tette át lakását, első teendője volt a káptalan-utczai palotában gyűjteményeit czélszerűen elhe-

lyezni és rendezni. A munka sokáig tartott, majd két év telt bele; de midőn 1891-ben, Szent-István napján a meghívott előkelőségek az ő vezetése mellett az egyes termeken végig mentek, egy európai híru múzeum műkincseit látták maguk előtt.

A falakról a világtörténelem nevezetes férfiainak és asszonyainak képmásai tekintettek le. Közöttük számos ritka metszet, rézkarcz, mint Rubens Péter egyetlen rézkarcza, Krisztina svéd királynő képe 1654-ből, I. Károly angol királynak tizenhat arczképe stb. Nem említve az olajfestmények és aquarellek gyűjteményét, a Dürer-gyűjtemény maga egész vagyont képviselt. Ezekből eredeti kézrajzok és metszetek hosszú, majdnem teljes sorozatban mutatták a nürnbergi mester művészetét. Az irott könyvek, a miniatűr-festmények, a hártýára nyomtatott művek is gazdag csoportban voltak képviselve.

Egyik legérdekesebb része a múzeumnak kétségkívül az a gyűjtemény volt, a mely a grafikai művészet és nyomtatás időről-időre való fejlődését tüntette fel. A tudós főpapnak úgyszólván egész életén át az volt a főtörekvése, hogy az erre vonatkozó könyveket, metszeteket minél nagyobb számmal halmozhassa össze. E végből utazta be a művelt nyugat majd minden nevezetesebb városát, és vásárolta össze nagy szakértelemmel, műízléssel és nagy áldozattal a ritkább illusztrációkat, ornamentikai remekeket, könyvtárjegyeket. E grafikus rész az 1882-ki országos könyvkiállításon két külön termet foglalt el. A kik látták e XVI. és XVII. századbeli metszeteket, czímlapokat, lapszéli díszítéseket és ritka nyomtatványokat, nem csak a gyűjtemény gazdagságát voltak kénytelenek elismerni, hanem azon fontosságot is, a melylyel mindez ipartörténeti szempontból bír.

Sajnos, hogy mindezen becses ritkaság együttmaradása, közhasznú értekesítése nem lett idején biztosítva. A tudós főpap úgy tervezte, hogy a nagyérdékű gyűjtemény Pozsony városának jusson; de váratlanul bekövetkezett halála készületlenül találta őt arra, hogy tervét megvalósítsa, és így a múzeum egy régebbi végrendelet értelmében több hagyományosra és örökösre szállt.

A kérlelhetetlen halál akkor akasztotta meg őt tevékenységében, a midőn egy hosszú élet szorgalmas fáradozásaira föltenni készült a koronát és gyümölcsozóvé akarta tenni a hazai kultúrának hozott áldozatot.

Legyen áldás emlékezetén.

Kollányi Ferencz.